

— Sve te vase prediki ne valjaju pot solda. Ljubav je ljubav! — odgovori meni N. netta.

— I ja znam, rekoh, da je ljubav — ljubav. Ali ljubav je i prije bilo i te kakove, pa ipak se nisu događale ovakove stvari. A Ninetta?

— Jedanput je bilo onako, a sada je ovako! Mi smo moderni.

— Vi ste bedasti — naljutih se ja. U moje vrijeme, kad bi se kojoj djevojci približio kakov Moschini, ona bi najprije pitala dokumente: što je? otkuda je i kakav je? A danas je dovoljno, da kakav Moschini koju djevojčicu u kinematografu malo uštipne za koljena i da joj se pohlavi, kako je on bogat, fabrikant, bankier ili princip — i već je sve gotovo. A mati? A otac? Za njih se i ne pita i ne mari kao ni za lanjski snijeg.

— Vi govorite tako, zac ste star, a da ste mlad, bili biste vrak Marko, kako i svi drugi. Zaludno vam je: mi smo moderni i moderni i bastal!

— E pa dobro, budite moderni, koliko vas volja, ali ako hoćete vi da budete nepostene, ne zahtijevajte ni od drugih, da prema vama budu pošteni! I ako po vašoj modernoj pameti dobičete kakov lepi strinček, a vi ga nosite mirno i recite: da sam iskala, to sam i našla, pak Bog teta Jete!

— To vi ne razumete, naljutnu se Ninetta.

— Kako da ne razumijem. Ako hoćete vi, curetine, da budete moderne, zašto da ne budu moderni i oni frkalasi, koji se za vama «pujuju»? Ako vi, cure, ne gledate i ne marite za ono, ča će reć čača i mama, zašto da pitaju oni frkalasi, šta će svijet, ako oni najprije oheštaste jednu djevojku, pa drugu, pa treću — iako ih onda sve redom ostave na cjedilu? To je moderno, reći će oni, što to i vi govorite. Pa šta im rećemo? Zna se, da je muškarac u tim stvarima po naravi huncut. Pametna djevojka znać će, kako da mora s njime i reći će: Još je, hvala Bogu, uvijek moderno, da se ljudi žene, i da dižu za sebe i za svoju djecu jedno malo ognjište. Ako imaš ti, moj golube, želju i volju, da ti meni budeš muž, a ja tebi žena — stripi se, dokle stupimo pred oltar. Ako te želje i volje nemaš, to će reći, ako bi ti rad da samnom ubijes malo vremena, evo ti, brate, vrata, idi i ubijaj vrijeme, kako najbolje i sam znaš.

— Ja — a tentacijon?

— Kakova tentacijon? Ne «gnietite» se uvijek po plesovima i po kinematografima, gole i hose i saće i bez, matere i nijednoga oka, koji bi na vas pazilo, pa ćete vidjeti, kao će te napasti biti manje.

— Ma ča bita onputa oteli da se zapremo, kako koludrice?

— Ni prije nisu se djevojke zatvarale kao koludrice, pa su živjele mirno i zadovoljno, možda i zadovoljnije nego li vi, koje se podajete svakom Moschinu, koji vam samo prišapne kakovu bedastu riječ u uho. A kada pak dođe ono, što dodje, — ala otrov i revolveri i tamnice i tribunali i tužbi, da vam je obećal ženidbu i da ni bil od besedi i sve tako. Vi ste tako glupе, da ne vidite, kako vi uopće nemate ni pravo tražiti od raznih Moschina da budu pošteni.

— A zac ne?

— Zato, što ste vi već prije izgubile poštenje. Samo oni, koji je sam pošteni, ima pravo da traži da to bude i drugi. Vi toga ne razumijete, dakako, jer ste moderne... — To se zna, da smo... — Pa budite! Vidjet ćete, do kuda ćete tako!

— To su nasi posli!

— Hote s vrugu vi i vaši posli!

IZ MEDULINA.

Naši blagdani i zvonari.

Prošla je dakle i naša ferija, onako kako je i morala da prodje, — sasvim tiho, bez buke i larme u bijedi i obnemoglosti. Kekec je naš gospodarski položaj uopće nadavse težak, osobito se to opaža i osjeća za vrijeme većih blagdana.

Najmiliji i najveći za nas Meduline je blagdan svete Nježe, zaštitnice naše ljepše i velike crkve. — Toga bi dana dohrlilo k nama mnoštvo stranaca iz sviju okolišnih

PODLISTAK

M. D. VLAH:

Oci i djeca

Neka vas ne smete ovaj naslov. Nemojte po niemu misliti na dječji listok, na ono veličanstveno djelo neumlog I. S. Turgenjeva. Tu je riječ o namo našem krvnom mesu. Oci — to su oni naši najstari stari, koji od rana jutra do kasne večeri, zaukoljuju teškim i napornim poslom, brizljivo skrbe za odgoju svoje, čestoputa i mnogobrojne, obitelji. Prehranu u teška sukunena odijela, cijeli Božji dan ili u sumi lamaju rukama po drvu, ili su plugom, ili pak paze makar po najvećoj stjeni i kisi svoju marvu na paši. «Uznožio lica svoga...» — to je staro i ovjekovečno gnojlo za težaka. Koliko se on puta zvoni i zimi, jer mnogi poslovi ne trpe odnašanja. Iz toga rade, daju se nahlade, kostobolje, plućne bolesti i štošta. Kucagazda svrsta u poštelji. Liječnika nema, lijekovi su i preskupni on tri, što stoji hira i pada. Obitelji prepuštena sama sebi brzo liječava. Stariji u svijet, u potrazi za svrdom korom hleba; djevojčica u službu u bližnji grad, gdje se gube u tuđem moru, a bivaju u mnogo slučajeva u najranijoj dobi plijenom divle strasti. Nešto općeršava na prosjačkom stolu.

Gorkih li i ljutih ranal Janji narode, jedna sirotinjo, uzdahnuo bi naš veliki njeno Sisolski (Kumudici).

sela, bilo je plesa, zabave, pjevanja i svirke, ali sve se to razvijalo u nekom veselom, doletnom i pristojnom raspoloženju. Glavno pokretalo našeg zabavljanja bila je naša sokolska glazba, čije je sviranje napunjalo zadovoljstvom staro i mlado, muško i žensko. I kad motriš kako jednolično i mrtvo prolaze mimo nas veliki blagdani, onda redaju se našim mislima oni lijepe dani, kada smo mogli dostojno i svjetlono, da slavimo svoje ferije. Ostaje uspomena, koje se na zabavljaju, nego trajno će u nama živjeti.

Sveta Agnija (Neža) prošla je bez šuma i skromno, a bilo je malo ili ništa stranaca.

Na sv. Antona bila je misa u crkvi po-svećenog tome svetu. Iza toga su naši revni zvonari pobirali, odnosno škodili po selu. Svaku izvanrednu prigodu se kod nas upotrebi, da se odbija pragove siromašnih obitelji. Ovi zvonari postaju dosadni preko glave, uvijek nešto pitaju i nešto traže u ime svoje, a najviše i za onoga, koji malo ili ništa koristi našem selu. — Razumje župnika naše krvi i jezika, koji će tražiti ti naše jada i nevolje, kao što je to znao naš domorodac dobar i čestiti Don Luka.

IZ PAZINA.

Lindarski put do groblja, groblje i mrtvačnica.

Pojedini narodi, bez razlike vjere i kulture, nastojali su, da poštuju i u dobroj uspomeni sahranjuju smrtno ostanke svojih milih i dragih pokojnika. Kršćani su u tom pogledu oduvijek zauzimali prvo mjesto. Već u prvom razdoblju kršćanstva vidimo podzemne katakombe, bašče i druga lijepa mjesta, gdje su pokopavali svoje mlie pokojnike. Stari Kršćani su redovito ta mjesta — groblja — okrasivali sa najvećom raskošju.

Naši su ponositi Lindarci u novije doba odabrali najljepše mjesto, najljepše brdo, za svoje groblje. To groblje se nalazi na najdivnijem lindarskom brežuljku, koji izgleda kao morsko ostrvo i koji je opkoljen sa nasadima ponositog bora i vitke jelve. Zaista divan okvir slike mrtvih groblja.

Ali pogledajmo malo put odnosno stazu, što vodi u tu lijepu bašču — na lindarsko groblje!

Put, koji vodi na groblje, ni izdaleka ne odgovara svetosti, kojoj vodi; ne odgovara putu ka vječnom počitku.

Tko prolazi putem od crkvice sv. Katarine prema groblju mora strogo paziti na to, da ne polomi noge. Taj put je, netom pedeset mala kišna, sav okičen kaljužom i blatom. Nitko se ne briga oko toga, da taj put popravi. Prava sramota!

Imači groblje samo po sebi nije u neredu. Isto se može reći i za crkvicu. Šteta je samo, što vrata groblja svoje uvijek nepopravljena i otvorena, tako da ima svaka četveronožna životinja slobodan ulaz na groblje, a bogme i u mrtvačnicu.

Mrtvačnica izgleda kao nekakvo hajdučko zaklonište. Zamislite: cijela zgradica je bez krova, bez vratiju, prozori bez stakla, vratnica itd. To vam je lindarska mrtvačnica. Sve pušto — sve žalosno!

Skandaiozni put do groblja, groblje i mrtvačnica, koja zapravo nije nikakva mrtvačnica, jasno pokazuju nemar i nehaj najdežnjih oblasti. Zato pozivljemo sve one, koji se tje, da se maknu s mrtve točke i da izvrše svoju dužnost, jer čemo inače biti primorani da udarimo u druge žice. To nije naša zadnja riječ!

IZ ROVERIJE.

Naši jadi i nevolje.

Dobivamo udarac za udarcem. Lanjske godine nam je općina oduzela «komunal», a ove nam je nametnula porez na stoku. To svakom volu ili kravi moramo plaćati 18 lina poreza, a po otov, magaricu, psu itd. 4 lina. To je veliki teret, koji ne čemo moći dugo vremena da snosimo. Prije ili kasnije bit ćemo primorani da prodamo blago i čitavo imanje, pa da selimo trbulom za trbulom. Čudimo se našoj «rapprezentaciji», koja to ne uvidja. Pravo ima naš narod, kad veli: «Joh je vuku po poroku.» To mi opožamo svaki dar na vlastitim ledjima. Naši «rapprezentanti» posvećuju glavnu brigu svome želucu i svojim prijateljima. Njima je opća korist deveta brig. Žalosno, a istinito. Drugom zgodom više.

IZ BADERNE. Na dnu života.

Davno se nismo javili iz Baderne, premda smo često čuli u drugom kojem listu i kleveta i laži, ali to je tako običajna pjesma danas, da se nato niti ne obaziremo. Danas ćemo vam javiti tužnih vijesti, tim više tužnih, što je nekoliko naših ljudi upilo otrova, od kog se više ne daju spašiti. Strašna epidemija, kuga jedna vlada u dušama mnogih ljudi u ovim krajevima — a to je krađa. U svim novinama u Juliskoj krajini dolazi često u stup Baderna — kao centar nekoliko okolnih mjesta od Tinjana do Zhandaja, od Sv. Ivana do Kanfanara — za nepoštena djela. I ta zaraza se je toliko razmahala, da ni par dana ne prodje, a da se ovuda ne vide naši jadni ljudi, koji traže svoju marvu.

Pred dvije sedmice našli su pokraj Rakovci kraj Baderne par ukradenih volova iz Tara, a drugi dan pokraj Kirmenjaka drugi nar uzet u Oprtlju.

Ali ni to nije dosta. Počeli su i u samu Badernu. Pred 8 dana uzeli su konja upravitelju pošte, g. Boži Rupeničeviću, koji se je sreočom povratio, jer je valjda opazio nepoštelne gostove, a pred par dana opet konja Petru Buricu, trgovcu u Baderni, koga su mnogobrojni ljudi, koji su htjeli u ponoć, iza dva dana traganju našli kraj Pajara (Sv. Lovreč Paz).

Kamo ćemo doći? Tko je svemu kriv? To su dva pitanja, koja nam se namiču, a teško je za nas, kad ne možemo ni doći u miru da prospavamo. Gdje su nam škole? Oh, vi koji nas držite u saći, pomislite malo, da će na Vama stati sva krvinja, sva ljaga, ako se mlada generacija prepusti sama sebi, tako, kako je danas. Dajte narodne škole, pustite nam prosvjetne institucije, ako ne čete da nastane ogromna šteta uslijed toga cijelom društvu, t. j. toliko nama koliko i vama!

A vi mladi ljudi, koji ste izgubili volju na pošten rad, opametite se! Ne mojte na tuđem početku živjeti, jer će tuđ prije ili poslije primiti vas u šaku na sramotu vašu i svih nas, a od toga nikada ništa ne čete imati. Poštujte tuđu muku, u znojnu zaslužili kruh je najsjajni. Ako po dnu mišljenja gdje čete noću otimati; zlo po vas i po vas!

A vi, roditelji, odgajajte djecu u duhu poštenja, obratite nepoštelne, jer će vas inače drugog dana proklinjati vlastita djeca, a bolest, koja danas vlada i koja se duboko ukorijenila u ove krajeve, biti će nemilosrdnija i sve to više na dno života.

IZ ROČA.

Odlazak naših željezničara.

U petak 23. januara otpuvali su nekoli naši željezničari, koji su premješteni u Bolognu. Na stanicu ih je ispratilo više znanaca. Rastanak je bio dirljiv. Nije mogao suzdržati suze, kad su zaplakala dječja Teško mi je bilo pri srcu, kad su se rastajali od svojih znanaca, od ljudi, koji njih razumiju i koji s njima osjećaju. A plakali su i oni, koji su došli da ih isprate. I činilo se, kao da su naše domaće bijške otrgnute i sada ih prisadjuju u drugu zemlju. Bit će im teško na mjestima nove službe, ali svi naši iz Roča im žele svaku sreću u novom kraju, a još sretniji povratka među svoje mlie i darage.

IZ GOLCA.

Snijeg. — Što rade naši trgovci? — Priča...

Rijetko se javljamo, pa i tada samo sa tužakanjem. Zemlja je naša pokriva jošje hijelim ruhom, snijeg se tali, a poledica je takva, da je pogibljno hodati po cesti.

Drugačije smo svi oko štednjaka ili ognjišta. Ništa ne zaslužujemo i sa strahom gledamo budućnost.

I dok mi tako u skrbi za svagdanjim kruhom životarimo, imade kod nas pajaša — ki se na nas račun bogate i trapaju žepove. Naši ljudi Tomazić misli, da je sve selo njegovo i da sve mora imati u svojim šapama. Kumuje se i suruje sa ljudima, koji nas mrze, a to njemu i nori.

U zadnje vrijeme mnogo se govora, po selu, da će ponovno našem čovjeku Mamiloviću — Jardinu uzeti gostionu. Ne znamo, zašto se toliko radi protiv ovog čovjeka poštenjaka. Neke iz sela mora imati tu svoje prste. Pitamo onog pajaša, da li mu je o tome šta poznato.

Franina i Jurina va Vladivostoke

Rus: Ala zamite, jijte i pijte. Ča j' naste, to je sve ponujeno. Ala! Jo malo ove ribi... Ovakove ne čete naš doma.

Jur: Otkada sam živ, nisam ni pokuši ovakovega blagoslova Božjega. Nego ča je preved — preved je — i manje posenega dosta.

Fr: Kada Jurina reče, da mu je dosta, onput moremo i mi reć, da nam je previše.

Rus: Dobro je. A sada mi malo povediti, kako je tamo puli vas doma? Je vam ča dobro? Ste koliko slobodni?

Jur: Dobro nam je, hvala Bogu, i slobodni smo kako i tići, i ki bi rekao, da nismo, ja bim mu, da moremo valje že citadinancu. Nego, ča n bimo mogli govorit ča drugo?

Rus: Česa se bojite? Ča vas je morda i ovde strah govorit?

Jur: Reć ću vam pravo, po duše, manji mi strah, ma bi mi ju žal zgubit.

Rus: A ku?

Jur: Ono — citadinancu.

Fr: Nijamo nego nju, pak još da i nju izgubimo — teško bi nam bilo...

Jur: Kada s: nam Talijani pokle Rapa obeači, da čemo mi Jugoslavenice, ja sam na vas glas obećal, da ću bit verni talijanski državljan. I kako sam ja, Jurina, muž beseda, ja sam to moje obećanje od današnjega dneva verno i savesno ispunil, zato ne bim otel...

Rus: Razumem — razumem — M ča ima puli vas i takov zakon, da se more i citadinanca zgubit?

Jur: Ima jedan posenega friski zakon. I već je odučeno, da se neki Talijani, ki va Parije govore i pišu proti sadašnjemu talijanskomu gubernu, zbrhu od registra i da njim se zam talijanska suditanca. Tu vam je Niti, pak neki Ambris, ki je u Reke, dokle je tamo bil Dalučinio, delaz najviše kumedije.

Rus: Pak ča te ti ljudi, kada zgube suditancu?

Jur: Vej si ga! Oni nete bit ničigovi. Nijedan ih ne će moć zvat za soldata, a ne će ih se moć poslat nikamo ni per šub.

Fr: Bit te, kako va lufte! Va zrake. Jur: Čete dunke lahko razumet, da ne bi mi nam bilo drago, da se jedan dan najdemo va lufte...

Fr: Pak da nas šupiraju — kamo bi mo? Zato će bit najbolje, da obrnemo razgovor. Čovek nikada ne zna, ča bi mogal zablandat. Pulitika je jedna tako smradna stvar, da sve ča se va njoj više meša, to ona već smrdi.

Rus: Od česa čete dakle da vam govoro-

Napokon stupi bliže otac, trijezan, razuman i gledom zaukoli sve prisutne i prvi prekine strašno ovu očajnu situaciju, koloni ovaj muk:

— Dragi moja zeno, mila moja, strasno i kćeri: Ne trebam ponavljati lužne i strasne riječi, najmilijeg našeg djeteta, jer je opravdano bojim udes nje nu. Ta neću očajnjeg prizora. Znaite, da taj zao naš općinu, u našu obitelj, na naše selo, dodijeljena je čitavom našem narodu od smičnog Premature. Boi naša, bol je zašćenika, ali ponosno seć spinea, suze su hiljade i hiljade djece našeg rođa, krvi naše krvi...

Cijela se obitelj približi svome ocu, svome bratelu.

Nastaje sve veći interes, sve napetije slušanje, ali suze se još vide i rose suzdena lica.

Otac, iza krakle stanke nastavlja:

— Sada, dosta je suza, dosta tužanika. Na posao ne teški i mučni posao! Ne smijemo dozvoliti, milozvučni materinski teški...

Okrnut nam najstarijem sinu reče: — Ti ćeš svaku večer ne samo naše djetete, već i sve ostale čemo kazati, neka svi tako čine. U svakoj obitelji, ora jedan da bude učitelj...

Rasviriti nekako u vis, pa na stranu zubevite ruke nadoda:

I ovaka treba. Reče, i mora da radi cijiti

